

Kunstmestvrije
Achterhoek

Nieuwsbrief

Nieuwsbrief 4, maart 2019

Even kennismaken: Marco Hol, projectbegeleider Groene Weide Meststof

“De Kunstmestvrije Achterhoek is een uniek project in Europa, met een positieve uitstraling naar de hele sector. Boeren zien dat ook. En wij zien dat terug in het enthousiasme van de boeren om deel te nemen aan het project: samen met de negen deelnemers van vorig jaar staat de teller inmiddels op 55 bedrijven die dit jaar gebruik gaan maken van de Groene Weide Meststof.”

Aan het woord is Marco Hol (36). Marco is sinds 2008 werkzaam voor ForFarmers, waarvan de laatste twee jaar als specialist Total Feed Herkauwers. Samen met collega Wim Beldman ondersteunt hij circa 250 bedrijven in de provincies Gelderland en Overijssel. Marco: “We adviseren agrariërs over uiteenlopende vraagstukken, variërend van bemesting tot voeding en van de keuze voor een bepaald maïsras tot de bouw van stallen.”

Spin in het web

Marco is sinds het begin van dit jaar nauw betrokken bij de Kunstmestvrije Achterhoek, als projectbegeleider Groene Weide Meststof (GWM). In die functie begeleidt hij namens ForFarmers de deelnemers van het eerste uur, coördineert hij de communicatie met de loonwerkers die de GWM uitrijden en vormt hij het eerste aanspreekpunt voor allerlei vragen. In zijn rol als ‘spin in het GWM-web’ heeft Marco de afgelopen periode alle pilotboeren bezocht. Met hen zijn duidelijke afspraken gemaakt over het verloop van de demoproeven in 2019, vertelt hij. Daarbij wordt dankbaar gebruik gemaakt van de ervaringen uit het eerste projectjaar. Marco: “Uit de evaluatie over 2018 kwam naar voren dat de onderlinge communicatie wel wat strakker kon. Elkaar sneller en pro-actiever informeren, daar gaat het in feite om. En daar gaan we voor zorgen, onder meer met onze nieuwsbrieven, een groepsapp en persoonlijk contact.”

10 hectare per deelnemer voor de eerste snede

Op de percelen van de negen pilotboeren worden dit jaar dezelfde demoproeven uitgevoerd als in 2018. De helft van hun perceel wordt bemest met GWM, de andere helft met een kunstmestblend. Metingen van de grashoogten en het gehalte minerale stikstof in drie bodemlagen voor aanvang en na afloop van het bemestingsseizoen moeten aantonen dat de GWM minimaal gelijkwaardig is aan kunstmest.

De 45 nieuwkomers doen niet mee aan de monitoring bij de demoproeven, maar gaan wél voor het eerst gebruikmaken van de GWM. Marco: “Iedere deelnemer krijgt voor de eerste snede voldoende GWM om 10 hectare te bemesten. Omdat de productie van de GWM nu goed op gang komt, is de verwachting dat we het aantal hectaren voor de vervolgsneden kunnen uitbreiden.”

Deelname nog mogelijk

Het project Kunstmestvrije Achterhoek biedt dit jaar ruimte voor maximaal 75 deelnemers. "Geïnteresseerde boeren uit het projectgebied kunnen zich dus nog aanmelden," vertelt Marco. "Het aantal hectare dat per deelnemer met GWM bemest kan worden, is daarbij afhankelijk van de beschikbaarheid van het product. Ook belangrijk: deelnemers hebben een registratieplicht in het kader van het Zesde Nitraat Actieprogramma. Na aanmelding bij ForFarmers is de noodzakelijke registratie eenvoudig aan te vragen via de projectwebsite."

Belangstellenden kunnen voor meer informatie contact opnemen met Marco Hol. Hij is voor vragen over de GWM te bereiken via het e-mailadres groeneweidemeststof@forfarmers.eu. Bellen kan ook, via 088-024 8017.

Nieuwe bemesters voor de Kunstmestvrije Achterhoek

Voor het uitrijden van de Groene Weide Meststof heeft Slootsmid Mesttechniek twee nieuwe precisiebemesters ontwikkeld. De grootste verandering ten opzichte van het prototype van vorig jaar, is de vergroting van de werkbreedte. Die gaat van 6 naar 12 respectievelijk 15 meter. De machine van 12 meter wordt op dit moment ingeregeld en getest.

"We hebben vorig jaar heel goed gedraaid met het prototype," stelt Henk Eggink van Slootsmid. "Op zich waren de gebruikservaringen goed, alleen bleef de grasopbrengst in het bandenspoor wat achter. Daarom hebben we nu gekozen voor bemesters met grotere werkbreedtes. Bij het prototype van 6 meter was het bereiden oppervlak was 33% (2:6). Bij de 15 meter variant wordt dat 13% (2:15). We verwachten dat daardoor nóg betere opbrengsten worden behaald."

De bemesters zijn ook in andere opzichten doorontwikkeld, vertelt Henk: "Op basis van diverse tests hebben we het kouter en de uitstroomopening aangepast voor een beter resultaat. Ook worden de nieuwe machines uitgerust met elektrisch bedienbare dopafsluiting, waardoor ze nog preciezer kunnen werken."

Bemesting door twee loonbedrijven

De Groene Weide Meststof moet emissiearm worden geïnjecteerd. Daarvoor moet de bemesters geconcentreerde vloeistoffen nauwkeurig kunnen doseren. Dat luistert nauw, vandaar dat een bewuste keuze is gemaakt voor twee loonwerkers die geïnvesteerd hebben in de speciale bemesters: Groot Zevert en Bosch.

De injecteur van 12 meter breed, bestemd voor loonbedrijf Groot Zevert, komt achter een speciale Vervaet-driewieler. De driewieler is voorzien van een kunststof tank, die beter bestand is tegen de hoge concentratie van de meststof en die bovendien lichter in gewicht is dan de stalen tank van het prototype.

De andere bemester is een getrokken versie met een 15 meter brede injecteur. Deze machine is uitgerust met een 8.000 liter kunststof tank met een opvallende vormgeving. Wat ook opvalt, is dat er zeer grote banden 900/60R42 gemonteerd zijn, met een diameter van ruim 2,1 meter. In combinatie met de lichte kunststof tank kan daardoor met een zeer lage bandenspanning worden bemest. De insporing blijft daardoor beperkt. Omdat deze machine is uitgerust met een gestuurde as, is hij ook goed in te zetten in de maïs.

Minister Carola Schouten lovend over kringloopinitiatieven Achterhoek

Carola Schouten, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, is enthousiast over hoe haar visie op kringlooplandbouw nu al door melkveehouders in de Achterhoek wordt ingevuld. Op woensdag 6 maart was zij aanwezig bij een bijeenkomst die georganiseerd was door LTO West Achterhoek en Vruchtbare Kringloop Achterhoek Liemers (VKA).

De minister sprak met ondernemers over kringlooplandbouw. Daarbij kwam ook de Kunstmestvrije Achterhoek ter sprake. Volgens Schouten lopen de ondernemers die aan de verschillende initiatieven deelnemen voor op haar visie. "De projectresultaten laten zien wat in praktijk werkt, of juist niet", aldus Schouten. Bert Sloetjes, dagvoorzitter namens LTO West-Achterhoek, vulde aan: "Laten we samen werken aan de toekomst. De boer van morgen begint vandaag."

Brede aandacht voor de Kunstmestvrije Achterhoek

De Kunstmestvrije Achterhoek mag zich in brede belangstelling verheugen. Zo presenteerde Kees Kroes (LTO Noord) het project onlangs op een internationale expertmeeting in Den Bosch. Naast diverse overheidsvertegenwoordigers van Duitse, Belgische en Nederlandse regio's, was hier ook een afgevaardigde van de Europese commissie (DG Envi) die zich bezighoudt met het inpassen van herwonnen stikstofhoudende bemestingsproducten van dierlijke mest in de Nitraatrichtlijn.

Mestcongres

Op datzelfde moment verzorgde Arjan Prinsen (Groot Zevent Vergisting) een presentatie over de Kunstmestvrije Achterhoek op het Mestcongres van vakblad Boerderij in Arnhem. Daarin werden de totstandkoming, het doel en de uitvoering van het project nader toegelicht.

Het waren mooie momenten om de pilot bij collega's en relevante beleidsmakers onder de aandacht te brengen. Beide presentaties werden met interesse gevolgd en vormden aanleiding voor levendige discussies.

Meting minerale stikstof in drie bodemlagen

De werking van de Groene Weide Meststof (GWM) wordt bepaald aan de hand van de grasopbrengst en de nitraatuitspoeling. Omdat deze metingen in praktijksituaties soms moeilijk nauwkeurig of betaalbaar zijn uit te voeren, worden hiervoor ook (meer praktische) afgeleide indicatoren gebruikt. Zo wordt voor de opbrengstbepaling op 20 praktijkpercelen (10 kunstmest/10 GWM) de grashoogte gemeten. De uitkomsten worden daarna vertaald naar de opbrengst droge stof per hectare. Mits de snedes niet te zwaar zijn, geeft dit een goede indicatie van de opbrengst en kan beoordeeld worden of er opbrengstverschillen zijn tussen kunstmest en GWM.

Indicator voor nitraatuitspoeling

Hetzelfde geldt voor de nitraatuitspoeling. De nitraatuitspoeling onder een perceel kan niet direct toegerekend worden aan de behandeling op dat perceel, omdat er in de bodem allerlei stromingen zijn, waardoor je mogelijk de uitspoeling van naburige percelen meet. Daarom worden in het kader van de Kunstmestvrije Achterhoek metingen verricht naar het gehalte minerale stikstof in drie bodemlagen onder de praktijkpercelen. Dit is een goede indicator voor de nitraatuitspoeling onder de betreffende percelen. Afhankelijk van grondsoort en grondwatertrap kan dit vervolgens vertaald worden naar nitraatuitspoeling per hectare en naar de nitraatconcentratie in het grondwater.

Droogte van invloed op uitkomsten

In 2018 zijn de milieutechnische gevolgen van het gebruik van GWM onderzocht door op drie tijdstippen minerale stikstof in drie bodemlagen te meten, namelijk bij aanvang (nulmeting), na de 2^e snede en na de laatste snede, in de bodemlagen 0-30 cm, 30-60 en 60-90 centimeter.

Zoals bekend werd het jaar 2018 gekenmerkt door grote droogte, wat na de 2^e snede leidde tot een verlies van 1 of 2 sneden in de praktijk, met uitzondering van drie deelnemende bedrijven waar berekend kon worden. Dit had zijn weerslag op de gehalten minerale stikstof in de bodem. Uit het onderzoek bleek in 2018 dat GWM dezelfde gehalten minerale stikstof opleverden als kunstmest. Dat zijn hoopvolle resultaten, die de conclusie helpen onderbouwen dat GWM een volwaardige vervanger is van kunstmest.

De monsters van de nulmeting op minerale stikstof van de demovelden van 2019 zijn onlangs genomen en liggen nu voor onderzoek bij het laboratorium.

Colofon

Deze digitale nieuwsbrief is een uitgave van Kunstmestvrije Achterhoek. De frequentie staat niet vast omdat we u zoveel mogelijk op de hoogte willen houden van actuele zaken.

Eindredactie

Projecten LTO Noord - kunstmestvrijeachterhoek@gmail.com

Financiers

Dit project wordt mogelijk gemaakt door:

Europäische Union
Europese Unie

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

≡ provincie
Gelderland

R E G I O
ACHTERHOEK

Voor meer informatie, kijk op onze website: www.kunstmestvrijeachterhoek.nl